

se — saavidt mig bekjendt, svæver det nu for Domstolene — hvilken af os der har Ret. Men ogsaa afset fra, om den høitærede Minister skulde vinde denne Sag i Henhold til Skoleloven af 1814, tror jeg dog, at de Allerfleste ville erkjende, at Tanken i Kommunalloven er, at Kommunerne i de fleste Tilfælde skulle have Ret til at styre deres egne Anliggender. Jeg vil for mit Bedkommende, for at angive mit Standpunkt, sige, at jeg skal være med til at sige, forsaavidt det er muligt, gennem dette Lovforslag at gennemføre en Ordning, der gaar i den Retning, som allerede er stærkt udviklet i selve Kommunerne, nemlig en større Frihed for disse, men med Ret for Ministeren til at have Tilsyn med, hvorledes Sagen gennemføres. Jeg skal ikke udtale mig videre her, idet jeg hørte igaar af den høitærede Formand, at der var en hel Række af Talere indtegnet; men jeg har ikke villet tilbageholde disse faa Bemærkninger, fordi jeg ikke kan erkjende dette Lovforslag som noget Fremskridt; og jeg kan ikke erkjende, at det er erklæret for et Fremskridt i nogen Forsamling eller paa noget Skolemøde, hvor selve Lovforslagene ere blevne drøftede, hvorimod jeg kan give den høitærede Minister Ret i, at Tanken deri falder sammen med en Mængde Skolelæreres Tanker, men man har allerede her hørt Protester derimod fra Skolelærere, ogsaa fra Statsskolelærere. Jeg skal ikke komme dybere ind derpaa, men kun sige, at jeg meget beklager, at man uagtet man har talt om Oplysning paa mange Skolemøder og navnlig paa det sidste Skolemøde her, i Reglen er endt med Lønningerne, og det forekommer mig, at det Lovforslag, her foreligger, særlig rummer to Ting, nemlig en Forbedring af Lærernes Raat og en Indskrænkning i Beboernes Frihed. Det er det, jeg tror er Dovedtanken i Lovforslaget, og hvorved jeg saar nogen Frygt for, at man ikke med dette Lovforslag som Grundlag vil være istand til at faae en heldig Ordning af Skolevæsenet gennemført. —

Spjmark: Under de Forhandlinger, der nu ere førte her paa tredie Dag, har jeg ikke kunnet værgе mig imod den Følelse, at man fra en vis Side har været tilbøjelig til at ville ligesom give det Udseende af, at al den Modstand, det forelagte Lovforslag møder her i Thinget, egentlig skrives sig fra et Friskolestandpunkt. Hvorvidt det nu kan være forsvareligt, om en saadan Mening gjør sig gjældende, skal jeg ikke her udtale mig om; men jeg skal neblægge en meget bestemt Indsigelse imod, at det forholder sig saa. De Indsigelser, der ere gjorte imod Lovforslaget af flere Talere, og ogsaa af den sidste, skrives sig netop fra, om jeg saa maa sige, et kommunalt Standpunkt, og jeg er mig ogsaa bevidst, at jeg i de Udtalelser, jeg kom med forleden Dag, har

stillet mig paa det selsomme Standpunkt. Jeg staar paa det selsomme Standpunkt overfor dette Lovforslag, som jeg stod paa ifjor, og da tillod jeg mig at udtale — det findes i Rigsdagstidenden for sidste Del af forrige Samling Sp. 843 —, at jeg paa ingen Maade hørte til dem, der ønskede Statskolen bort, men at jeg derimod erkjendte, at Staten var berettiget til at fordre et vist Maal af Kundskab, og at vi derfor maatte have en offentlig Børneskole, og at den maatte staa under Statens Tilsyn. Det samme Standpunkt staar jeg paa endnu iaar, og derfor er jeg i mine Udtalelser imod Skolelovsforslaget ikke gaaet ud fra Friskolens, men fra Kommunens Standpunkt. Det synes, som om man fra flere Sider har taget nogen Forargelse af, hvad jeg tillod mig at udtale angaaende Skolemødet i Kjøbenhavn. Navnlig have de ærede Medlemmer for Maribo Amts 2den Valgtreds (Lund) og for Odense Amts 2den Valgtreds (N. Andersen) ikke kunnet være enige med mig, naar jeg sagde, at, naar vi skulle behandle et Lovforslag, der handler om Skolevæsenets Ordning, om, hvilket Forhold Skolen skal staa i, dels til Forældrene dels til Kommunen og dels til hele Samsundet, da kunde jeg ikke se, at Skolelærerne vare mere praktiske Sagkyndige end vi herinde i Rigsdagen og end Forældrene og Borgerne rundt omkring i Landet. Dette Standpunkt holder jeg ganske vist endnu fast ved, og jeg tror ikke, at Nogen vil indvende det Mindste derimod. Jeg indrømmer derimod, at, dersom vi skulde forhandle om Undervisningsmaaden og Lærermidlerne, og det Maal, Børnene kunde føres til i de forskellige Aldere, da kunde jeg være med til at talde Lærerne særlig Sagkyndige, og jeg er vis paa, at den høitagtede Minister ogsaa er enig i denne Opfattelse. Jeg grunder dette derpaa, at der i det Lovforslag, som er forelagt, og hvor der er Tale om, hvilke Læremidler der skulde anvendes i Skolerne, den Læreplan, der skal følges o. s. v., ikke er nogen Antydning om, at Skolelærerne som de særlig praktist Sagkyndige skulle adspørges, men derimod er der Tale om, at Kommunerne, Kommuneraadene skulle adspørges og afstedes Erklæring. Derfor tør jeg nok gaa ud fra, at den høitagtede Minister er enig med mig i denne Opfattelse, at i Alt, hvad der vedrører Skolevæsenets Ordning, ere Statsskolelærerne ikke særlig sagkyndige. En raadgivende Stemme er det Hele, man har overladt til Kommunerne. Det ærede Medlem for Odense Amts 2den Valgtreds fandt endog, at, naar jeg havde sagt, at jeg ikke var sagkyndig, saa var det en altfor besleben Udtalelse. Det kan gjerne være, at det ærede Medlem og jeg har en helt forskjellig Opfattelse af Ordet Beslethed. Hvad tvivrigt angaar det, som det ærede Medlem udtalte om Friskole o. s. v., da skal jeg ikke indlade mig derpaa, jeg haaber nok, han skal faae Svar paa Udtale. Jeg vil kun sige, at det